

**LIETUVOS RESPUBLIKOS GYNYBOS IR SAUGUMO PRAMONĖS ĮSTATYMO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ, ATLIEKAMŲ GYNYBOS IR
SAUGUMO SRITYJE, ĮSTATYMO NR. XI-1491 1 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS GINKLŲ IR ŠAUDMENŲ KONTROLĖS
ĮSTATYMO NR. IX-705 21, 24, 25, 39, 43 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO IR
LIETUVOS RESPUBLIKOS NACIONALINIO SAUGUMO PAGRINDŲ ĮSTATYMO
NR. VIII-49 PRIEDĖLIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos gynybos ir saugumo pramonės įstatymo projekto (toliau – GSPI projektas), Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymo Nr. XI-1491 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto (toliau – VPAGSSI projektas), Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo Nr. IX-705 21, 24, 25, 39, 43 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (toliau – GIŠKĮ projektas) ir Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo pagrindų įstatymo Nr. VIII-49 priedėlio pakeitimo įstatymo projekto (toliau – NSPI projektas) (toliau kartu – Įstatymų projektai) rengimą paskatino teisinio reguliavimo, skatinančio gynybos inovacijas ir investicijas į gynybos ir saugumo pramonę, didinančio gynybos ir saugumo pramonės konkurencingumą ir sudarančio palankias sąlygas krašto apsaugos sistemai ir viešojo saugumo institucijoms aprūpinti, esminiams nacionalinio saugumo interesams užtikrinti, poreikis.

Ginkluoto konflikto metu apsirūpinimas gynybos ištekliais yra esminė valstybės funkcija, užtikrinanti efektyvią gynybą. Modernizuojant Lietuvos kariuomenę, didžioji dalis Lietuvos kariuomenės įsigijamos karinės įrangos yra perkama iš tarptautinės rinkos ir įrangos gyvavimo ciklas yra palaikomas tik užsienio bendrovių, dažnai ir ne Lietuvos teritorijoje. Tai nesudaro sąlygų Lietuvos įmonėms įsitraukti į prioritetinių kariuomenės pajėgumų kūrimą, vystymą bei palaikymą, o Lietuvos kariuomenę bei Lietuvos valstybę daro pažeidžiamą, nes krizės atveju Lietuvos valstybės kariniai pajėgumai didele dalimi būtų priklausomi išimtinai tik nuo užsienio tiekėjų. Esminiai Lietuvos gynybos ištekliai privalo būti užtikrinti ūkio subjektų, veikiančių Lietuvos teritorijoje, kad Lietuvos kariuomenė turėtų patikimą prieigą prie reikiamos karinės įrangos ir galėtų tinkamai reaguoti į numatomas grėsmes ir priešiškų valstybių veiksmus. Tai reiškia, kad valstybėje yra itin svarbu turėti efektyviai veikiančią gynybos pramonę.

Pasikeitus valstybės ir pasaulio geopolitinei aplinkai, gynybos ir saugumo pramonės plėtra Lietuvoje neatitinka grėsmės lygio. Siekiant paskatinti natūralų, rinkos ekonomika pagrįstą gynybos ir saugumo pramonės augimą, turi būti nustatomas gynybos ir saugumo pramonės vystymuisi kaip galima palankesnis teisinis reguliavimas. Tuo tikslu Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijos darbo grupė kartu su kitų institucijų atstovais išanalizavo nacionalinius teisės aktus, taip pat įvertino Italijos Respublikos, Prancūzijos Respublikos, Vokietijos Federacinės Respublikos, Danijos Karalystės teisinį reguliavimą, identifikavo pagrindines tobulintinas kryptis:

1. Dėl gynybos ir saugumo pramonės politikos formavimo

Teisės aktuose nenurodoma, kas Lietuvoje formuoja gynybos ir saugumo pramonės politiką. Pažymėtina, kad skirtingos valstybės institucijos turi skirtingas veiklos misijas, pavyzdžiui, Krašto apsaugos ministerija nustato gynybos išteklių politiką, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija formuoja politiką viešojo saugumo srityje, o Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija – pramonės plėtros srityje, strateginių prekių kontrolės srityje. Tai lemia, kad gynybos ir saugumo pramonės politika yra formuojama fragmentiškai – pagal kiekvienos institucijos įgaliojimus skirtingais gynybos ir saugumo pramonės aspektais, kurie neretai tarpusavyje konkuruoja. Manytina, kad turėtų būti kuriamas reguliavimas, išskiriantis gynybos ir saugumo pramonės svarbą nacionalinio saugumo kontekste, nustatantis instituciją (-as), atsakingą (-as) už gynybos ir saugumo

pramonės politikos viziją, jos tikslus ir prioritetus, suderinančią skirtingus gynybos ir saugumo pramonės aspektus.

2. Dėl pramoninio bendradarbiavimo

Daugelyje Europos Sąjungos valstybių taikomas pramoninis bendradarbiavimas paprastai suprantamas kaip valstybės institucijų ir tiekėjų susitarimo pagrindu nustatomų priemonių visuma, įpareigojanti dalį svarbių ginkluotųjų pajėgų pirkimo sutartyse numatytų įsipareigojimų vykdyti įsigyjančios valstybės teritorijoje, siekiant užtikrinti esminius nacionalinio saugumo interesus. Lietuvos nacionaliniuose teisės aktuose nesuformuotas pramoninio bendradarbiavimo modelis. Nors Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) ir yra tiesioginio taikymo teisės aktas, kuris teoriškai leidžia taikyti pramoninio bendradarbiavimo sąlygas, tačiau, neturint aiškaus reglamentavimo nacionaliniu lygiu ir pakankamai glaudaus institucijų bendradarbiavimo šioje srityje, praktinis tinkamas pramoninio bendradarbiavimo įgyvendinimas ir pritaikymas tampa beveik neįmanomas. Aiškus pramoninio bendradarbiavimo sąlygų nustatymo, jo taikymo ir pramoninio bendradarbiavimo sąlygų vykdymo kontrolės mechanizmas privalo būti nustatytas, nes įvertinti, ar yra pagrindas taikyti pramoninio bendradarbiavimo sąlygas ir kokios tos sąlygos turėtų būti, reikalingas kompleksinis, ministerijų ir institucijų kompetencijas (gynybos, ekonominiai, konkurencijos klausimai) sujungiantis procesas, kuris privalo atitikti SESV 346 straipsnyje nurodytus kriterijus.

3. Dėl gynybos ir saugumo pramonės skatinimo, gynybos technologijų vystymo ir inovacinės veiklos finansavimo

Siekiant gynybos ir saugumo pramonės augimo, svarbu atsižvelgti į Lietuvos gynybos ir saugumo pajėgų poreikius ir šalies saugumo aplinką. Atitinkamas dėmesys turi būti skiriamas naujoms aukštosioms technologijoms, susijusioms su gynybos ir dvejojo naudojimo produktų gamyba, pritraukti į Lietuvą ir (ar) kurti Lietuvoje, taip pat plėtrai į Europos Sąjungos, NATO šalių ir kitų šalių partnerių, kurias sieja tos pačios vertybės, rinkas. Šiuo metu galiojančiuose teisės aktuose (Lietuvos Respublikos technologijų ir inovacijų įstatyme, Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatyme) įtvirtintos galimos mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacinės veiklos finansavimo priemonės, skirtos aukštosioms technologijoms vystyti, nėra pakankamos gynybos ir saugumo pramonės srityje. Pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas sudaro galimybes atlikti pirkimą inovacijų partnerystės būdu, kai siekiama sukurti inovatyvų produktą, paslaugą ar darbus, taip pat vėliau atlikti sukurto inovatyviojo produkto pirkimą, jeigu jis atitinka įvykdymo (rezultatyvumo) lygį ir maksimalias sąnaudas, dėl kurių susitarė perkančioji organizacija ir dalyviai. Tačiau tam reikia ne mažiau kaip 3 dalyvių. Esant neišvystytai gynybos ir saugumo pramonei, neįmanomas tokių pirkimų vykdymas ir inovacijų kūrimas, nes nesurenkamas reikalaujamas dalyvių skaičius. Pagal esamas finansavimo priemones gynybos technologijų vystymas dažniausiai baigiasi prototipų sukūrimu ir patenkama į „mirties slėnį“ inovacijų cikle, dėl viešųjų pirkimų reikalavimų Lietuvos kariuomenė negali tiesiogiai be konkurso įsigyti Lietuvos mokslininkų pagal kariuomenės poreikius kuriamų technologijų ir jomis sustiprinti tiek nacionalinius pajėgumus, kai tai būtina siekiant užtikrinti esminius nacionalinio saugumo interesus, tiek sukurti palankesnes sąlygas jų plėtrai į užsienio rinkas.

4. Dėl reikalavimų kuriant ir gaminant ginklus

Teisės aktuose nustatomas teisinis reguliavimas, susijęs su ginklų, ginklų priedėlių ir šaudmenų, jų dalių (toliau – ginklai) gamyba, yra labiau pritaikytas civilinėje apyvartoje esamiems ginklams, o ne išskirtinai ginkluotųjų pajėgų naudojamiems ginklams, ginklų sistemoms ar eksperimentiniams ginklams. Taip atsiranda situacijų, kai šiuos ginklus kuriantys, gaminantys ar ketinantys kurti, gaminti asmenys susiduria su jų vykdomai veiklai neproporcingais reikalavimais, o tai lemia, kad kai kurie potencialūs ginklų kūrėjai, gamintojai nusprendžia apskritai neužsiimti šia veikla.

Įstatymų projektų tikslas – skatinti inovacijas ir investicijas į gynybos ir saugumo pramonę, didinti gynybos ir saugumo pramonės konkurencingumą, sudaryti palankias krašto apsaugos sistemos ir viešojo saugumo institucijų aprūpinimo, jų plėtros ir nepriklausomumo nuo išorinių veiksnių sąlygas.

Įstatymų projektų uždaviniai:

- 1) nustatyti gynybos ir saugumo pramonės politiką formuojančių, dalyvaujančių formuojant ir įgyvendinančių subjektų funkcijas;
- 2) įtvirtinti pramoninio bendradarbiavimo modelį;
- 3) nustatyti papildomas gynybos ir saugumo technologijų vystymo ir (ar) inovacinės veiklos gynybos ir saugumo pramonės srityje finansavimo priemones;
- 4) sudaryti efektyvesnio ginklų kūrimo ir gamybos teisinio reguliavimo sąlygas.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymų projektų rengimą inicijavo Krašto apsaugos ministerija. Įstatymų projektus parengė krašto apsaugos ministro įsakymu sudaryta darbo grupė. Darbo grupės vadovė – Krašto apsaugos ministerijos Teisės departamento direktorė Judita Nagienė, tel. (8 5) 273 5545, el. p. Judita.Nagiene@kam.lt.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

1. Dėl gynybos pramonės politikos formavimo

Teisės aktuose nenurodoma, kas Lietuvoje formuoja gynybos ir saugumo pramonės politiką. Institucijų funkcijos gynybos ir saugumo pramonės srityje yra išdėstytos skirtinguose teisės aktuose, kurie neretai būna ir skirtingos teisinės galios. Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo pagrindų įstatyme (toliau – NSPI) numatyta, kad valstybė nacionalinį saugumą užtikrina, stiprindama nacionalinio saugumo bei gynybos institucijas ir tobulindama jų veiklą.

2. Dėl pramoninio bendradarbiavimo

Pramoninis bendradarbiavimas Lietuvoje yra nereglamentuotas.

3. Dėl gynybos ir saugumo pramonės skatinimo, gynybos ir saugumo technologijų vystymo ir inovacinės veiklos finansavimo

Gynybos ir saugumo pramonės, kaip atskiros pramonės šakos, produktų eksporto skatinimas, gynybos ir saugumo technologijų vystymas ir gynybos ir saugumo srities inovacinės veiklos skatinimas atskirai nėra reglamentuoti.

Mokslo ir studijų įstatymas nustato mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros finansavimą valstybinėse ir nevalstybinėse mokslo ir studijų institucijose. Technologijų ir inovacijų įstatymas nustato technologijų ir inovacijų sistemos sandarą, technologijų ir inovacijų veiklą vykdančius subjektus, technologijų ir inovacijų veiklos finansavimą ir skatinimą. Inovacijos gali būti įsigyjamoms, įskaitant jų kūrimą, skirtingomis inovacijų pirkimų formomis. Inovatyvus pirkimas gali būti vykdomas vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymo įtvirtintomis nuostatomis. Mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros paslaugų (toliau – MTEP) pirkimas vykdomas vadovaujantis Mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros paslaugų pirkimų vykdymo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. sausio 15 d. nutarimu Nr. 22 „Dėl Mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros paslaugų pirkimų vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Perkant MTEP paslaugas, vadovaujantis Mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros paslaugų pirkimų tvarkos aprašu, gali būti vykdomi dviejų tipų pirkimai: MTEP paslaugų pirkimai arba ikiprekybiniai pirkimai.

4. Dėl reikalavimų kuriant ir gaminant ginklus

Reikalavimai ginklų gamybai nustatomi Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo (toliau – GIŠKĮ) pagrindu. GIŠKĮ numatomos trys pagrindinės reikalavimų grupės: 1) reikalavimai licencijai gauti; 2) reikalavimai patalpoms, kuriose, be kita ko, vyksta ginklų gamyba; 3) reikalavimai ginklų apskaitai.

GIŠKĮ numatomi reikalavimai licencijai užsiimti ūkine veikla, susijusia su ginklais, iš esmės yra susiję su šią veiklą vykdančių asmenų patikrinimu. GIŠKĮ 19 straipsnyje numatomi licencijos neišdavimo pagrindai yra sietini su asmens teistumu ar keliama grėsme saugumui. Šie licencijos neišdavimo pagrindai yra pagrįsti ir pakankami, todėl šios dalies teisinio reguliavimo nesiūloma keisti.

Reikalavimai patalpoms yra numatomi GIŠKĮ įgyvendinamuosiuose teisės aktuose (GIŠKĮ 21 straipsnio 2 dalies 7 punkte numatoma tik pareiga tokius reikalavimus nustatyti). Pastebėta, kad šie reikalavimai yra labiau pritaikyti civilinėje apyvartoje esantiems ginklams, o ne ginkluotųjų pajėgų naudojamiems ginklams, ginklų sistemoms (karinei įrangai) ar eksperimentiniams ginklams. GIŠKĮ nenumatomi kriterijai, kuriais remiantis turėtų būti nustatomi reikalavimai patalpoms.

GIŠKĮ 21 straipsnio 4 dalyje numatoma pareiga nustatyti ginklų apskaitos tvarkymo tvarką, kuri numatoma GIŠKĮ įgyvendinamuosiuose teisės aktuose. GIŠKĮ 21 straipsnio 2 dalies 9 punkte, GIŠKĮ 24 straipsnio 3 dalies 5 punkte, 25 straipsnio 10 dalies 8 punkte numatomos pareigos, susijusios su ginklų apskaitos žurnalų pildymu. Pažymėtina, kad apskaitos žurnalai buhalterinės veiklos požiūriu suprantami kaip popieriniai žurnalai, todėl gali atrodyti, kad apskaitos tvarkymo tvarka siejama su popierinių žurnalų pildymu – neskaitmenizuotai.

GIŠKĮ 39 straipsnio 2 dalyje numatoma, kad A kategorijos ginklų parodas gali organizuoti tik specialiojo statuso subjektai, taip iš esmės uždraudžiant kitiems subjektams organizuoti A kategorijos ginklų parodas.

GIŠKĮ 43 straipsnio 3 dalyje numatoma, kad asmenys, norintys sunaikinti ginklus, privalo perduoti juos Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotai institucijai. Pastebėta, kad dėl per didelių ginklų gabaritų ar kitų priežasčių, susijusių su ginklų specifika, ginklų perdavimas gali būti neproporcingai sudėtinga procedūra, todėl ieškoma būdų, kaip tam tikrais atvejais sunaikinti ginklus jų neperduodant Vyriausybės įgaliotai institucijai.

Nacionaliniuose teisės aktuose nenumatomos nuostatos dėl reikalavimų eksperimentiniams ginklams ar kuriamiems ginklams, reikalavimai ginklų gamybai nediferencijuojami atsižvelgiant į ginklo gamybos etapus. Tai sukelia situacijas, kai kuriamiems objektams, kurie pagal ginklo sampratą dar negalėtų būti laikomi ginklais, taikomi tokie patys reikalavimai kaip ir baigtiems ginklams. Vadovaujantis GIŠKĮ 2 straipsnio 25 dalimi, ginklų gamyba suprantama kaip ginklo gaminimas, surinkimas į visumą. Atsižvelgiant į tai, kad pagal GIŠKĮ 2 straipsnio 11 dalį *ginklu* yra laikomas daiktas ar įrenginys, sukonstruotas arba pritaikytas taikiniams naikinti, žaloti ar kitaip jiems paveikti, laikytina, kad, tokio daikto fiziškai nerenkant į visumą, nebūtų galima laikyti, kad užsiimama ginklo gamyba. Nepaisant to, *ginklų gamybos* samprata apima pernelyg daug vertinamųjų požymių, kad praktikoje būtų galima paprastai atskirti, kada nuo mokslinės ir kūrybinės veiklos (kuriai GIŠKĮ nenumato reikalavimų) yra pereinama prie ginklo gamybos (GIŠKĮ reguliuojama veikla). Rekomenduojamos mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros etapų klasifikacijos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 650 „Dėl Rekomenduojamos mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros etapų klasifikacijos aprašo patvirtinimo“, yra numatomi 9 etapai, kuriais daiktas nuo idėjos tampa galutiniu gaminiu. Priklausomai nuo ginklo specifikos ir atliekamos veiklos gali būti sunku pasakyti, kurio etapo rezultatas dar nėra ginklas, o kurio jau yra. Atsižvelgiant į tai, kad kuriamo objekto pavojingumas ne visada yra tapatus baigto ginklo pavojingumui, pastebėta, kad nediferencijuotas tapačių reikalavimų taikymas yra neproporcinga saugos priemonė, neretai atgrasanti nuo iniciatyvos imtis mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

1. Dėl gynybos ir saugumo pramonės politikos formavimo

Nacionalinio saugumo užtikrinimas yra būtina valstybės ir visuomenės klestėjimo sąlyga. Šiuolaikinių grėsmių akivaizdoje visa apimančio nacionalinio saugumo užtikrinimas reikalauja didesnių tiek valstybės, tiek piliečių, ūkio subjektų sutelktų pastangų. NSPĮ projektu siekiama nustatyti, jog valstybė, užtikrindama nacionalinį saugumą, ne tik stiprina nacionalinio saugumo bei gynybos institucijas bei tobulina jų veiklą, bet ir sudaro palankias sąlygas gynybos ir saugumo pramonės plėtrai. Tokių sąlygų sudarymas leis užtikrinti nacionalinio saugumo interesus, prisidės prie gynybinių Lietuvos Respublikos pajėgumų stiprinimo.

GSPI projektu siūloma apibrėžti, kad gynybos ir saugumo pramonė – ekonominė veikla, kurią vykdo Lietuvos Respublikoje veikiantys fiziniai, juridiniai asmenys ar jų padaliniai, atliekantys

strateginių prekių, taip pat kitų gynybos ir viešojo saugumo reikmėms skirtų produktų mokslinius tyrimus ir (arba) eksperimentinę plėtrą ir (arba) užsiimančias šių prekių ir (ar) produktų gamybą, ir (arba) teikiančias šių prekių ir (ar) produktų techninės priežiūros, remonto, modernizavimo paslaugas.

GSPĮ projekto 4 straipsnyje siūloma nustatyti gynybos ir saugumo pramonės politiką formuojančias, dalyvaujančias formuojant ir įgyvendinančias institucijas ir įstaigas. GSPĮ projekto 4 straipsnio 1 dalyje numatoma, kad gynybos ir saugumo pramonės politika formuojama, atsižvelgiant į Nacionalinio saugumo strategijoje nustatytus ilgojo laikotarpio nacionalinio saugumo politikos prioritetus ir uždavinius, Nacionaliniame pažangos plane nustatytus strateginius tikslus ir uždavinius bei Krašto apsaugos sistemos stiprinimo ir plėtros programoje numatytus uždavinių įgyvendinimo prioritetus ir kryptis. GSPĮ projekto 4 straipsnio 2 dalyje nustatoma, kad už gynybos ir saugumo pramonės politikos formavimą, jos įgyvendinimą, organizavimą ir koordinavimą yra atsakinga Krašto apsaugos ministerija. Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija ir Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, krašto apsaugos sistemos gynybai reikalingos ginkluotės ir kitų prekių, paslaugų ir darbų įsigijimo ir valdymo institucija (Gynybos resursų agentūra prie Krašto apsaugos ministerijos) (toliau – Gynybos resursų agentūra) dalyvauja formuojant gynybos ir saugumo pramonės politiką pagal GSPĮ projekte ir kituose įstatymuose bei teisės aktuose nustatytą kompetenciją.

Krašto apsaugos ministerija yra institucija, atsakinga už gynybos išteklių politiką, jau dabar nustato krašto apsaugos sistemos poreikius, pagal kuriuos formuojasi ir gynybos ir saugumo pramonės vystymosi kryptis. GSPĮ projektu siūloma, kad Krašto apsaugos ministerija parengtų ir teiktų Vyriausybei tvirtinti ginkluotės, karinės technikos ir kitos įrangos bei technologijų, svarbių prioritetiniams Lietuvos kariuomenės pajėgumams vystyti, sąrašą (toliau – Sąrašas). Atitinkamai institucijos sprendimus, susijusius ginkluotės, karinės technikos ir kitos įrangos bei technologijų, nurodytų Sąraše, vystymu, priimtų tik suderinusios su Krašto apsaugos ministerija. Be to, numatoma pareiga gynybos ir saugumo pramonės politiką formuojančioms, dalyvaujančioms formuojant ir šią politiką įgyvendinančioms institucijoms užtikrinti priemonių, skirtų Sąraše įvardintos ginkluotės, karinės technikos ir kitos įrangos bei technologijų vystymui, įgyvendinimą.

Gynybos resursų agentūra, kaip institucija, atsakinga už gynybai reikalingos ginkluotės ir kitų prekių, paslaugų ir darbų įsigijimą ir valdymą, dalyvautų formuojant gynybos ir saugumo pramonės politiką teikdama siūlymus dėl ginkluotės, karinės technikos ir kitos įrangos bei technologijų, svarbių prioritetiniams Lietuvos kariuomenės pajėgumams vystyti, taip pat pagal kompetenciją rengtų programas ir priemones, skatinančias gynybos ir saugumo pramonės vystymąsi. Vienas iš Ekonomikos ir inovacijų ministerijos veiklos tikslų yra formuoti konkurencingumo didinimo valstybės politiką, o tai, be kita ko, apima ir pramonės plėtrą. Kartu numatoma, kad Užsienio reikalų ministerija ir Vidaus reikalų ministerija, kaip institucijos, formuojančios politiką siauresnėse gynybos ir saugumo pramonės srityse, dalyvautų formuojant gynybos ir saugumo pramonės politiką. Užsienio reikalų ministerija įgyvendina priemones, skirtas prekių eksportui skatinti, todėl Užsienio reikalų ministerijai numatomas dalyvavimas formuojant gynybos ir saugumo pramonės politiką gynybos pramonės produktų eksporto skatinimo srityje. Vidaus reikalų ministerijai, kaip institucijai, atsakingai už viešojo saugumo politikos formavimą, numatomas dalyvavimas formuojant politiką ginklų licencijavimo ir kontrolės srityje. GSPĮ projekto 5 straipsnyje yra detalizuojamos šių institucijų funkcijos, konkrečiai numatant, kaip kokioje srityje pasireiškia politikos formavimas.

GSPĮ projekto 4 straipsnio 3 dalyje numatomos gynybos ir saugumo pramonės politiką įgyvendinančios institucijos ir įstaigos: valstybės technologijų ir inovacijų politiką įgyvendinanti institucija (Inovacijų agentūra), krašto apsaugos ministro įgaliotos institucijos, Nacionalinė plėtros įstaiga (Lietuvos Respublikos nacionalinių plėtros įstaigų įstatymo pagrindu Nacionalinės plėtros įstaigos funkcijas pavesta vykdyti akcinei bendrovei „Investicijų ir verslo garantijos“). Atitinkamai GSPĮ projekto 6 straipsnyje yra detalizuojamos šių institucijų ir įstaigų funkcijos, susijusios su informacijos sklaida, pirkimų atlikimu, programų įgyvendinimu bei kitomis priemonėmis, skatinančiomis gynybos ir saugumo pramonės plėtrą.

GSPĮ projekto 7 straipsnyje numatoma Gynybos ir saugumo pramonės taryba (toliau – Taryba). Taryba būtų sudaryta iš gynybos ir saugumo pramonės srityje veikiančių asociacijų bei

gynybos ir saugumo pramonės politiką formuojančių, dalyvaujančių formuojant ir ją įgyvendinančių institucijų ir įstaigų atstovų ir veiktų kaip papildomas įrankis, kuriuo gynybos ir saugumo pramonės subjektai galėtų prisidėti prie gynybos ir saugumo pramonės politikos formavimo. Tarybos nariai galėtų būti tik nepriekaištingos reputacijos asmenys, atitinkantys nepriekaištingos reputacijos kriterijus, numatytus Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatyme. Numatoma, kad Taryboje būtų analizuojama gynybos ir saugumo pramonės situacija Lietuvoje ir teikiami siūlymai dėl gynybos ir saugumo pramonės plėtros skatinimo. Siekdamas įgyvendinti pasirinktus Tarybos pasiūlymus, gynybos ir saugumo pramonės politiką formuojančios ir dalyvaujančios formuojant ministerijos bendru įsakymu nustatytų šių pasiūlymų įgyvendinimo priemonės ir šias priemones ištrauktų į atitinkamo lygmens planavimo dokumentus.

Tarybos reglamentą, institucinę ir personalinę sudėtį tvirtintų Krašto apsaugos ministerija, pastaroji ar jos įgaliota institucija taip pat ūkiškai ir techniškai Tarybą aptarnautų.

Nustačius gynybos ir saugumo pramonės politiką formuojančias ir įgyvendinančias institucijas, būtų sudarytos prielaidos sistemškai formuoti bendrą gynybos ir saugumo pramonės politiką, suderinant skirtingus gynybos ir saugumo srities interesus.

2. Dėl pramoninio bendradarbiavimo

GSPĮ projekto 8–10 straipsniuose siūloma reglamentuoti pramoninio bendradarbiavimo sąlygų nustatymo tvarką, jų taikymo ir vykdymo kontrolės sąlygas bei atskirų institucijų funkcijas siekiant tinkamai įgyvendinti pramoninį bendradarbiavimą. Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos tarptautinius įsipareigojimus, pramoninio bendradarbiavimo institutas privalo būti visiškai suderintas su Europos Sąjungos teise. GSPĮ projektas parengtas atsižvelgiant į tai ir kitų Europos Sąjungos šalių praktiką pramoninio bendradarbiavimo srityje, į kitų valstybių (Danijos Karalystės, Lenkijos ir kt.) pramoninio bendradarbiavimo modelius. Rengiant GSPĮ projektą daugiausia gerosios praktikos semtasi iš Danijos Karalystės modelio, kuris yra 2016–2021 m. vykusios ekspertinio lygio konsultacijų su Europos Komisija rezultatas. Po šių konsultacijų 2021 m. metais buvo nustatyta nauja ir visiškai Europos Sąjungos teisę atitinkanti pramoninio bendradarbiavimo tvarka pramoninio bendradarbiavimo sąlygoms nustatyti¹.

Teisinis pagrindas šiam institutui atsirasti yra numatytas SESV 346 straipsnio 1 dalies b punkte², kuriame yra išdėstomos esminės šios išimties taikymo sąlygos. Šios sąlygos yra įgyvendinamos GSPĮ projekto 8 straipsnio 2 dalyje nustatant pramoninio bendradarbiavimo taikymo sąlygas.

Pirma, siūloma įsigijimo suma, kai būtų taikomas pramoninis bendradarbiavimas, – 5 mln. eurų be pridėtinės vertės mokesčio. Suma nustatyta atsižvelgiant į: 1) užsienio valstybių praktiką (Izraelio Valstybėje – nuo 5 mln. eurų, Danijos Karalystėje – nuo 6 mln. eurų, Kanadoje – 70 mln. eurų); 2) Lietuvoje vykdytų gynybos srities pirkimų, kai būtų svarbus nacionalinės pramonės įtraukimas, vertę; 3) pramoninio bendradarbiavimo tikslus ir jų įgyvendinimo vertę, kurie mažesnės vertės pirkimuose neužtikrintų reikiamų investicijų prioritetiniams kariuomenės pajėgumams užtikrinti. Nustatant planuojamo pirkimo vertę siūloma vadovautis jau esamomis Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymo (toliau – VPAGSSĮ) 15 straipsnio nuostatomis.

Antra, pramoninis bendradarbiavimas gali būti taikomas tik karinės įrangos įsigijimų atveju. Šis ribojimas yra aiškiai išreikštas SESV 346 straipsnio 1 dalies b punkte nurodant, kad išimtys gali būti taikomos tik tada, kai priemonės yra susijusios su ginklų, amunicijos ir karinės paskirties medžiagų gamyba ar prekyba. GSPĮ siūloma vartoti Lietuvos Respublikos strateginių prekių kontrolės įstatyme numatytą karinės įrangos apibrėžimą. Pažymėtina ir tai, kad dvigubos paskirties

¹ *Guidelines for the development and maintenance of defence industry competences and capabilities when acquiring defence equipment and defence services*, 2021, Danish Business Authority, <https://danishbusinessauthority.dk/sites/default/files/media/2021-administrative-guidelines.pdf>

² Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo suvestinė redakcija – Septintoji dalis: Bendrosios ir baigiamosios nuostatos, 346 straipsnis (EB sutarties ex 296 straipsnis), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A12008E346>.

naudojimo prekės arba, kaip yra nurodęs Europos Sąjungos Teisingumo Teismas, prekės, esančios šiame sąraše, bet naudojamos ne kariniais tikslais, nepatenka į šios išimties taikymo sritį³.

Trečia, siekiama įsigyti karinę įrangą privalo būti svarbi Lietuvos Respublikos kariniam pajėgumui. Kadangi pramoninio bendradarbiavimo pagrindinis tikslas yra užtikrinti esminius nacionalinio saugumo interesus, tai reiškia, kad ir perkama įrangą turi turėti ypatingą svarbą Lietuvos kariuomenės galimybėms ginti Lietuvos Respublikos teritoriją. Numatoma, kad Vyriausybė patvirtins Sąrašą, kuriame bus išvardyta svarbiausia Lietuvos saugumui ginkluotė, karinė technika ir kita įrangą bei technologijos, kurių gamybą reikia skatinti ir vystyti. Šis Sąrašas būtų tvirtinamas atsižvelgiant į krašto apsaugos sistemos plėtros uždavinius, numatytus Krašto apsaugos sistemos stiprinimo ir plėtros programoje. Svarbu pažymėti, kad būtent esminių nacionalinio saugumo interesų apsauga, o ne ekonominiai motyvai yra pagrindinis kriterijus vertinant, ar pramoninis bendradarbiavimas yra būtinas.

Ketvirta, dalis sutartinių įsipareigojimų, susijusių su karinės įrangos gyvavimo ciklu ar su ja susijusiomis paslaugomis, privalo būti vykdomi gynybos ir saugumo pramonės srityje veikiančių Lietuvos Respublikoje fizinių ar juridinių asmenų bei jų padalinių, siekiant užtikrinti prioritetinius kariuomenės pajėgumus. Vertinant šį kriterijų privalu įsitikinti, ar egzistuoja esminis nacionalinio saugumo interesas, kurį užtikrinti galima svarbios karinės įrangos tiekėjui nustatant pramoninio bendradarbiavimo sąlygas. Svarbu pažymėti, kad esminis nacionalinio saugumo interesas turi būti įvardytas detalai, atsižvelgiant į perkamos įrangos pobūdį ir Sąraše išvardytą ginkluotę, karinę techniką ir kitą įrangą bei technologijas, svarbias prioritetiniams kariuomenės pajėgumams vystyti. Pavyzdžiui, siekiant apsaugoti pėstininkų kovos mašinos nuolatinę karinę parengtį ir remontą per trumpiausią įmanomą laiką net ir krizės atveju, šis prioritetinis kariuomenės pajėgumas turi būti palaikomas įpareigojant gamintoją Lietuvos teritorijoje remontuoti visas esmines mašinos dalis (variklį, važiuoklę ir kt.).

Penkta, priemonės privalo būti proporcingos ir jų neįmanoma pasiekti mažiau ribojančiomis priemonėmis. Bendrasis Europos Sąjungos proporcingumo principas privalo būti taikomas ir nustatant pramoninio bendradarbiavimo sąlygas. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas yra pažymėjęs, kad, esant galimybei taikyti mažiau ribojančias priemones ir tokiu būdu pasiekti tuos pačius tikslus, vadovautis SESV 346 straipsnio išimtimi yra nepagrįsta⁴. Atitinkamai ir taikant pramoninio bendradarbiavimo sąlygas privalo įvertinti, ar jos nėra perteklinės ir galbūt nacionalinio saugumo tikslus galima užtikrinti kitomis priemonėmis, netaikant pramoninio bendradarbiavimo, pavyzdžiui, viešuosius pirkimus reglamentuojantys teisės aktai sudaro galimybes tiekėjams kelti papildomus tiekimo patikimumo reikalavimus.

Šešta, pramoninio bendradarbiavimo sutarties vykdymas negali turėti neigiamo poveikio gaminių, kurie nėra skirti vien kariniams tikslams, konkurencijos sąlygoms vidaus rinkoje. Taikant pramoninį bendradarbiavimą paprastai būtų nustatomi tam tikri ribojimai, kurie apriboja ūkio subjektų veiklą ar konkurenciją, pavyzdžiui, kai, vykdant pramoninio bendradarbiavimo sutartį, būtent Lietuvoje turi būti įrengta tam tikra infrastruktūra, steigiamos įmonės ir kt. Nors SESV 346 straipsnio 1 dalies b punktas ir leidžia nustatyti tokias sąlygas karinei pramonei, tačiau šios priemonės neturi daryti įtakos kitiems sektoriams. Tai reiškia, kad nustatant pramoninio bendradarbiavimo sąlygas privalo įvertinti, ar pasirinktos priemonės neturės įtakos ne karinės paskirties produktų vidaus rinkai. Pažymėtina, kad vidaus rinką šiuo atveju yra laikoma ne valstybės narės (Lietuvos) rinką, o bendrą Europos Sąjungos rinką.

Septinta, kadangi pramoninio bendradarbiavimo instituto tikslas yra sukurti sąlygas ginkluotės, karinės technikos ir kitos įrangos bei technologijų vystymui, įpareigojant užsienio gamintoją ar tiekėją tam tikrą dalį svarbių Lietuvos kariuomenei pirkimo sutartyse numatytų

³ 2008 m. balandžio 8 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimas byloje Nr. C-337/05, <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=71038&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=3036445>.

⁴ 2018 m. kovo 20 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimas byloje Nr. C-187/16, <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=200403&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=3034022>.

įsipareigojimų vykdyti Lietuvos Respublikos teritorijoje, pramoninio bendradarbiavimo taikymas nėra tikslingas, jei karinė įranga būtų įsigyjama iš Lietuvoje ją gaminančių tiekėjų. Dėl šios priežasties GSPI projekto 8 straipsnio 1 dalies 6 punkte numatyta, kad perkančioji organizacija, atlikdama rinkos tyrimą, privalo įvertinti, ar ketinama įsigyti įrangą nėra gaminama Lietuvoje. Jei rinkos tyrimo metu paaiškėtų, kad atitinkama karinė įranga yra gaminama, pramoninis bendradarbiavimas negalėtų būti taikomas.

Aštunta, perkančioji organizacija netaikytų pramoninio bendradarbiavimo, kai pirkimas su pramoninio bendradarbiavimo sąlyga vieną kartą jau neįvyko. Ši sąlyga leistų perkančiajai organizacijai nebetaikyti pramoninio bendradarbiavimo tais atvejais, kai nerandama tiekėjo, kuris sutiktų vykdyti pramoninio bendradarbiavimo sutartį, arba išvengti situacijos, kai pasiūlymai yra neproporcingai didelės vertės.

Devinta, kaip nurodoma GSPI projekto 8 straipsnio 2 dalyje, perkančioji organizacija turėtų įvertinti, ar neketinama pirkti pagal VPAGSSI 3 straipsnio 1 dalyje numatytas išimtis, vadovaujantis 11 straipsniu arba 19 straipsnio 4 dalies 3 ir 4 punktais. Įstatyme numatytų išimčių atvejais nėra praktinės galimybės taikyti pramoninį bendradarbiavimą dėl sutarties sudarymo aplinkybių, pavyzdžiui, įsigyjant prekes dėl skubos, dėl itin trumpų procedūrų terminų yra neįmanoma nustatyti pramoninio bendradarbiavimo sąlygų.

GSPI projekto 9 straipsnyje nustatoma procedūra, pagal kurią būtų priimamas sprendimas dėl pramoninio bendradarbiavimo taikymo, kuris atitiktų visus išvardytus kriterijus bei Europos Sąjungos teisės reikalavimus. Procedūrą inicijuotų perkančioji organizacija, kuri ketina įsigyti karinę įrangą. Kadangi karinė įranga tiek pagal paskirtį, tiek pagal funkciją turi būti naudojama tik karo tikslams, šią procedūrą inicijuoti galėtų tik krašto apsaugos sistemos perkančiosios organizacijos. Siūlomi procedūros etapai:

1. Perkančioji organizacija, ketindama įsigyti karinę įrangą, kuri, jos preliminariniu vertinimu, atitinka GSPI 8 straipsnio 1 dalies 1–4, 6 ir 7 punktų sąlygas, kreipiasi į Krašto apsaugos ministeriją, prašydama priimti sprendimą dėl pramoninio bendradarbiavimo taikymo. Krašto apsaugos ministras turėtų patvirtinti tvarką, kuria bus detalizuojamos įvertinimo ir pateikimo procedūros, taip pat nustatoma kreipimosi į Krašto apsaugos ministeriją forma.

2. Krašto apsaugos ministerija įvertina prašyme nurodytą informaciją ir atitiktį GSPI 8 straipsnio 1 dalies 1–7 punktų sąlygoms. Vertinimas dėl GSPI 8 straipsnio 1 dalies 5 punkte nurodytos sąlygos (neigiamas poveikis konkurencijos sąlygoms vidaus rinkoje) būtų atliekamas Vyriausybės nustatyta tvarka.

3. Krašto apsaugos ministerija, įsitikinusi, kad pramoninio bendradarbiavimo taikymas atitinka šio įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1–7 punktuose nurodytas sąlygas, nustato, kuri ginkluotė, karinė technika ir kita įranga bei technologijos, svarbios prioritetiniams Lietuvos kariuomenės pajėgumams vystyti, turi būti vystomos pramoninio bendradarbiavimo pagrindu, taip pat pramoninio bendradarbiavimo įsipareigojimų vertę procentais nuo karinės įrangos pirkimo–pardavimo sutarties vertės. Pramoninio bendradarbiavimo įsipareigojimų vertė būtų nustatoma ne didesnė nei 30 procentų nuo karinės įrangos pirkimo–pardavimo sutarties vertės.

4. Krašto apsaugos ministerija, prieš priimdama sprendimą dėl pramoninio bendradarbiavimo taikymo, privalo kreiptis į Ekonomikos ir inovacijų ministeriją bei Užsienio reikalų ministeriją, kurios turėtų įvertinti pramoninio bendradarbiavimo įgyvendinimo galimybes.

5. Krašto apsaugos ministerija, atsižvelgdama į Ekonomikos ir inovacijų ministerijos bei Užsienio reikalų ministerijos vertinimą, priima sprendimą taikyti pramoninį bendradarbiavimą ir apie šį sprendimą informuotų perkančiąją organizaciją.

GSPI 10 straipsnio 7 dalyje išvardytos galimos pramoninio bendradarbiavimo priemonės ir tiekėjas galėtų rinktis, kokiais būdais Krašto apsaugos ministerijos parinktą ginkluotę, karinę techniką ir kitą įrangą bei technologiją vystyti. Vyriausybės nutarimu būtų nustatoma pramoninio bendradarbiavimo vykdymo tvarka, pramoninio bendradarbiavimo priemonių svarbos GSPI projekto 10 straipsnio 5 dalies 1 punkte nurodytos ginkluotės, karinės technikos ar kitos įrangos bei technologijų sritys vystymui įverčiai ir standartinės pramoninio bendradarbiavimo sutarties sąlygos. Vyriausybės nutarime turėtų būti detalizuojama, kaip pramoninio bendradarbiavimo priemonių

įgyvendinimas bus vertinamas, be to, skirtingais įverčiais būtų galima nustatyti konkrečių priemonių didesnę svarbą, pavyzdžiui, tam tikrų technologijų perdavimas galėtų būti įvertinamas aukštesniu įverčiu nei subtiekejo pasitelkimas. Tai lemtų, kad tiekėjo ar gamintojo vykdamas pramoninio bendradarbiavimo sutartį investuota pinigų suma būtų dauginama iš įverčio, nurodyto pramoninio bendradarbiavimo sutartyje, ir tai padidintų įskaitomos pramoninio bendradarbiavimo sumos dydį. Tokia priemonė skatintų tiekėjus ir gamintojus rinktis didesnę svarbą nacionaliniam saugumui turinčias pramoninio bendradarbiavimo priemones. Vyriausybės nutarimo projektas, kuriuo būtų nustatomos pramoninio bendradarbiavimo vykdymo tvarka, standartinės sutarties sąlygos bei kitos sąlygos, turėtų būti parengtas Krašto apsaugos ministerijos kartu su Ekonomikos ir inovacijų ministerija.

GSPĮ projekto 10 straipsnyje yra aptariamos pagrindinės karinės įrangos pirkimų taisyklės bei pramoninio bendradarbiavimo taikymas. Krašto apsaugos ministerijos sprendimą taikyti pramoninį bendradarbiavimą perkančioji organizacija turėtų pridėti prie karinės įrangos pirkimo dokumentų kaip papildomas pirkimo procedūrų sąlygas. Karinės įrangos pirkimo procedūros būtų atliekamos VPAGSSI nustatyta supaprastintų pirkimų tvarka (analogiška procedūra numatyta ir Danijos Karalystės, kad pramoninis bendradarbiavimas galimas tiek atliekant procedūras pagal įstatymo reikalavimus, tiek naudojantis įstatyme įtvirtinta išimtimi). Atkreiptinas dėmesys, kad sprendimas taikyti pramoninį bendradarbiavimą nesudaro pagrindo nesilaikyti įprastų VPAGSSI ir Europos Sąjungos teisės procedūroms keliamų reikalavimų perkant karinę įrangą. Net ir tais atvejais, kai yra priimtas sprendimas dėl pramoninio bendradarbiavimo taikymo, perkančioji organizacija turi įvertinti, ar pirkimo procedūras galima atlikti netaikant VPAGSSI nuostatų. Europos Komisijos aiškinamajame komunikate dėl SESV 346 straipsnio taikymo yra nurodoma, kad kiekvieno pirkimo atveju reikia įvertinti visas komunikato 5 punkte nurodytas sąlygas. Tik nustačius, kad pirkimas atitinka visas nurodytas sąlygas, galima netaikyti VPAGSSI nurodytų pirkimo procedūrų reikalavimų. Visais kitais atvejais VPAGSSI reglamentavimas yra taikomas. Pažymėtina, kad įpareigojimas taikyti VPAGSSI nuostatas yra taikomas tik karinės įrangos įsigijimui, t. y. tiekėjas, kuris pasirašys pramoninio bendradarbiavimo sutartį nėra įpareigojamas kitas sutartis skirtas pramoninio bendradarbiavimo sutarties įgyvendinimui atlikti pagal VPAGSSI nuostatas.

Be to, pažymėtina, kad atliekant pirkimą, kuriam būtų nustatytos ir papildomos pramoninio bendradarbiavimo sąlygos, visais atvejais turėtų būti atliekama patikra, ar tiekėjas, jo subtiekejai, pasitelkiami kiti ūkio subjektai bei juos kontroliuojantys asmenys nekelia grėsmės nacionaliniam saugumui. Siekiant užtikrinti, kad šių subjektų atitiktis nacionaliniam saugumui būtų tinkamai patikrinta, GSPĮ 10 straipsnio 3 dalyje nurodoma, kad perkančioji organizacija turi pareigą kreiptis į Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos koordinavimo komisiją, kuri Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo 12 straipsnio nustatyta tvarka atliktų tiekėjo, ketinančio vykdyti veiklą strateginiame karinės įrangos sektoriuje, patikrą. Pagal dabar galiojančio Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo 4 dalies 4 punktą ir Nacionalinio saugumo pagrindų įstatymo 12 skyriaus nuostatas visos krašto apsaugos sistemos institucijos, kurios šiuo atveju ir bus perkančiosios organizacijos, gali inicijuoti investuotojo patikrą, kai jis ketina vykdyti ar vykdo veiklą nacionaliniam saugumui užtikrinti strategiškai svarbiame ūkio sektoriuje. Nustačius tiekėją, su kuriuo ketinama pasirašyti karinės įrangos pirkimo–pardavimo sutartį, keistųsi pirkimo dokumentų pasirašymo tvarka. Pirmiausia būtų pasirašoma tiekėjo, Ekonomikos ir inovacijų ministerijos arba jos įgaliotos institucijos ir Krašto apsaugos ministerijos arba jos įgaliotos institucijos pramoninio bendradarbiavimo sutartis ir tik tada perkančioji organizacija galėtų pasirašyti pirkimo–pardavimo sutartį su konkursą laimėjusiu dalyviu. Pažymėtina, kad tais atvejais, kai tiekėjas yra užsienio gamintojo tarpininkas Lietuvoje, pagal GSPĮ 10 str. 4 dalies nuostatas pramoninio bendradarbiavimo sutartis būtų sudaroma ir su gamintoju – ne tik su tiekėju. Taip būtų išvengta tarpininkavimo taikant pramoninį bendradarbiavimą ir gamintojai kartu su tiekėju būtų tiesiogiai atsakingi valstybės institucijoms už tinkamą pramoninio bendradarbiavimo sutarties įvykdymą.

GSPĮ 10 str. 7 dalyje yra nustatomos priemonės, kuriomis tiekėjas ar gamintojas galės įvykdyti pramoninio bendradarbiavimo įsipareigojimus. Pirmą priemonę yra investavimas į Lietuvos

gynybos ir saugumo pramonę, siekiant vystyti ginkluotę, karinę techniką ir kitą įrangą bei technologijas, nurodytas sprendime dėl pramoninio bendradarbiavimo taikymo. Investavimas pagal GSPĮ yra suprantamas taip, kaip jis apibrėžtas Lietuvos Respublikos investicijų įstatymo 2 straipsnio 4 dalyje, ir gali būti vykdomas įstatymo 4 straipsnyje nustatytais būdais. Tai reiškia, kad tiekėjas ar gamintojas turės didelę veiksmų laisvę pasirinkti priimtiniausią būdą investuoti į ginkluotę, karinę techniką ir kitą įrangą bei technologijas, svarbias prioritetiniams kariuomenės pajėgumams vystyti, pavyzdžiui, siekdamas pramoninio bendradarbiavimo tikslų, tiekėjas įsteigtų naują įmonę, kuri vykdytų veiklą Lietuvos teritorijoje, sukurtų tam tikrą infrastruktūrą Lietuvos teritorijoje. Antra priemonė – tiekėjas gali įvykdyti įsipareigojimus perduodamas technologijas arba kartu su mokslo institucijomis ar įmonėmis vykdydamas mokslinius tyrimus, eksperimentinę plėtrą ar inovacinę veiklą. Šios priemonės yra detalizuojamos jau galiojančiuose teisės aktuose – Mokslo ir studijų įstatyme bei Technologijų ir inovacijų įstatyme. Trečia priemonė yra įsigijimai iš Lietuvos mokslo institucijų ar įmonių. Prie tokių įsigijimų gali būti priskiriami įvairūs prekių ar paslaugų įsigijimo sandoriai (subtiekėjų pasitelkimas vykdant karinės įrangos pirkimo–pardavimo sutartį). Ketvirta priemonė – tiekėjai turės galimybę pramoninio bendradarbiavimo įsipareigojimus įgyvendinti teikdami konsultacijas karinės gamybos, technologijų ar inovacijų srityse, taip perduodami praktiką ir žinias Lietuvos mokslo ir studijų institucijoms bei įmonėms. Ir penkta priemonė – tiekėjas gali vykdyti pramoninį bendradarbiavimą sudarydamas sąlygas naudotis savo turima infrastruktūra. Tai sudarytų galimybes Lietuvos gynybos pramonės subjektams naudotis tiekėjo ar gamintojo gamybos, tyrimų ir testavimo laboratorijomis ar kita infrastruktūra, kurios Lietuvos gynybos ir saugumo pramonės subjektai neturi. Pažymėtina, kad tiekėjas gali rinktis tiek vieną iš priemonių įgyvendinti pramoninio bendradarbiavimo sutartį, tiek ir kelių skirtingų priemonių derinius.

Pramoninio bendradarbiavimo sutartis būtų pasirašoma pagal Vyriausybės patvirtintą pramoninio bendradarbiavimo sutarties standartinę formą. Pagrindinės sutarties sąlygos įtvirtintos GSPĮ projekto 10 straipsnio 5 dalyje. Sutartyje būtų nustatyta Krašto apsaugos ministerijos pasirinkta ginkluotė, karinė technika ir kita įranga bei technologijos, svarbios prioritetiniams kariuomenės pajėgumams vystyti, kurias ketinama vystyti, pramoninio bendradarbiavimo įsipareigojimų vertė procentais nuo pirkimo sutarties vertės, pramoninio bendradarbiavimo priemonės, pramoninio bendradarbiavimo priemonių įverčiai, pramoninio bendradarbiavimo priemonių išankstinio suderinimo ir šių priemonių įvykdymo įskaitymo tvarka, įsipareigojimų įvykdymo terminai, atsakomybė už įsipareigojimų nevykdymą, jų vykdymo užtikrinimo priemonės, sutarties nutraukimo tvarka bei sutarties galiojimas. Kaip jau minėta, standartinės sutarties sąlygos bei pramoninio bendradarbiavimo tvarka taip pat būtų patvirtinta Vyriausybės nutarimu. Visų pramoninio bendradarbiavimo priemonių vykdymas privalo būti užtikrintas prievolių užtikrinimo priemonėmis, kurios leistų efektyviai kontroliuoti, kad tiekėjas vykdytų prisiimtus įsipareigojimus, be kita ko, numatant galimybę nutraukti karinės įrangos pirkimo–pardavimo sutartį, jei pramoninio bendradarbiavimo sutartis nebus įgyvendinta.

GSPĮ projekto 11 straipsnis nustato pramoninio bendradarbiavimo poveikio vertinimo tvarką, būtiną siekiant valstybės mastu sisteminti informaciją, vykdyti stebėseną, susijusią su pramoninio bendradarbiavimo sąlygų taikymu, ir tobulinti siūlomą nustatytą tvarką. Šiame etape į pramoninio bendradarbiavimo procedūrą yra įtraukiama ir Taryba. Krašto apsaugos ministerija, kaip institucija, kuriai pavaldžios visos perkančiosios organizacijos, taikančios pramoninio bendradarbiavimo sąlygas, kasmet ne vėliau kaip iki gegužės 2 d. pateikia Tarybai informaciją už praėjusius kalendorinius metus apie pramoninio bendradarbiavimo taikymą, pramoninio bendradarbiavimo susitarimų vykdymo eigą, rezultatus ir kitą informaciją. Šią informaciją įvertinusi Taryba turės teisę teikti siūlymus, kaip būtų galima patobulinti pramoninio bendradarbiavimo taikymo praktiką ar reglamentavimą.

Kartu su GSPĮ projektu siūloma papildyti VPAGSSĮ 1 straipsnio 5 dalį ir nustatyti, kad sprendimą, ar egzistuoja SESV 346 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytos aplinkybės ir dėl to negali būti taikomas VPAGSSĮ bei kokią karinę įrangą būtina įsigyti siekiant apsaugoti esminius valstybės saugumo interesus, priima Vyriausybė, įvertinusi Krašto apsaugos ministerijos pagrindimą. Vyriausybės sprendimas šiuo atveju būtinas, nes reikia įvertinti, ar taikoma priemonė (t. y. VPAGSSĮ

netaikymas pirkimo procedūrai) yra būtina gyvybiniams valstybės saugumo interesams apsaugoti. Krašto apsaugos ministerijos pagrindimas privalo atitikti Europos Komisijos išaiškinimus dėl šios išimties taikymo, kuriame turėtų būti motyvuotai nurodyta, kokią esminę valstybės saugumo interesą yra siekiama apsaugoti ir kodėl šiam interesui apsaugoti būtina netaikyti VPAGSSI nuostatų. Pažymėtina, kad esminis valstybės saugumo interesas gali būti siejamas tiek su pačios Lietuvos saugumo interesais, tiek ir nustatant, kad kitų valstybių saugumo interesai (pavyzdžiui, NATO valstybių narių ar Ukrainos Respublikos) gali būti laikomais esminiu Lietuvos valstybės saugumo interesu.

3. Dėl gynybos ir saugumo pramonės skatinimo, gynybos technologijų vystymo ir inovacinės veiklos finansavimo

GSPI projekto 12 straipsnyje siūloma nustatyti, kad gynybos ir saugumo pramonės produktų eksporto skatinimas vystomas per pramonės produktų, paslaugų, technologijų ir inovacijų demonstravimą tarptautinėse gynybos ir saugumo parodose ir renginiuose, per gynybos ir saugumo pramonės verslo misijų organizavimą užsienio valstybėse, tarptautinį bendradarbiavimą, investicijų pritraukimą ir kitas finansines ir nefinansines skatinimo priemones. Numatoma, kad gynybos ir saugumo pramonės produktų eksporto skatinimo priemonės įgyvendins gynybos ir saugumo pramonės politiką formuojančios, dalyvaujančios formuojant ir įgyvendinančios institucijos, suderinusios šias priemones su Krašto apsaugos ministerija. Taip pat numatoma galimybė siūlymus dėl gynybos ir saugumo pramonės produktų eksporto skatinimo priemonių teikti ir Tarybai.

GSPI projekto 13 straipsnyje siūloma nustatyti papildomas gynybos ir saugumo srities mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacinės veiklos finansavimo formas. Be jau esamuose teisės aktuose įtvirtintų galimų mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacinės veiklos finansavimo priemonių, siūloma numatyti specialiai gynybos ir saugumo sričiai taikomas papildomas galimas priemones: valstybės užsakymus gynybos ir saugumo technologijoms vystyti, konkursines gynybos ir saugumo technologijų programas ir technologinius iššūkius.

Valstybės užsakymai nuo esamų finansavimo mechanizmų (ikiprekybiniai pirkimai, inovacijų partnerystė), atsižvelgiant į SESV 346 straipsnį, išsiskirtų galimybe organizuoti valstybei būtinų gynybos ir saugumo produktų sukūrimą, įskaitant įsigijimą, netaikant esamuose teisės aktuose nustatyto privalomo minimalaus dalyvių skaičiaus (3–4), kokio dėl gynybos srities specifikos rinkoje nebūna. Nauju reglamentavimu sukuriamą galimybę finansuoti naujo produkto sukūrimą nuo mokslinių tyrimų iki įsigijimo, kai produkto kūrimas skirtas esminiams nacionalinio saugumo interesams užtikrinti. Valstybės užsakymų inicijavimo ir vykdymo sąlygas bei tvarką tvirtintų krašto apsaugos ministras. Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad valstybės užsakymus esminiams nacionalinio saugumo interesams užtikrinti reikalingoms gynybos ir saugumo technologijoms vystyti inicijuotų Krašto apsaugos ministerija, vadovaudamasi Sąrašu, kuriame nustatoma svarbiausia Lietuvos saugumui ginkluotė, karinė technika ir kita įranga bei technologijos, kurių gamybą reikia skatinti ir vystyti.

Gynybos ir (ar) saugumo technologijų programos būtų skirtos konkurso būdu remti gynybos ir (ar) saugumo technologijų vystymą, mokslo ir verslo subjektams skiriant dotacijas. Technologiniai iššūkiai gynybos ir saugumo srityje nenumatyti galiojančiuose teisės aktuose ir būtų kaip vienas iš mechanizmų, efektyviau skatinančių inovatyvių gynybos ir saugumo srities produktų kūrimą. Technologiniai iššūkiai yra paremti premijų schema, kurią valstybės (įskaitant ir Europos gynybos fondą) renkasi vietoj tradicinių būdų skatinti pažangą, inovatyvių produktų kūrimą per sutartis ir dotacijas. Premijos pritraukia daugiau dalyvių, valstybė įgyja galimybę realiai sukurti gynybai ir saugumui svarbius produktus, nes premijos išmokamos tik sėkmės atveju, nėra orientuotos į procesą. Šių priemonių įgyvendinimas ir finansavimo šaltiniai būtų numatyti šias priemones inicijuojančių institucijų tvirtinamuose teisės aktuose, taip pat šių priemonių įgyvendinimas turėtų būti suderinamas su Krašto apsaugos ministerija.

Pažymėtina, kad gynybos ir saugumo pramonės subjektai pagal programas ir konkursus galėtų būti finansuojami tik pagal teisės aktų (įskaitant ES), reguliuojančių valstybės pagalbą, nuostatas, atitinkamai GSPI 13 straipsnio 6 dalyje nustatoma, kad 13 straipsnio 3 ir 4 dalyse

nurodytais atvejais skiriamas finansavimas turi atitikti valstybės pagalbą reguliuojančių teisės aktų reikalavimus.

4. *Dėl reikalavimų kuriant ir gaminant ginklus*

Išnagrinėjus Italijos, Prancūzijos ir Vokietijos teisinį reguliavimą, susijusį su ginklų apyvarta, pastebėta, kad šiose šalyse veikianti sistema iš esmės panaši į Lietuvos. Reikalavimus nustato ir jų kontrolę atlieka įvairios institucijos – pagal valstybėje susiformavusias tradicijas. Pastebėtas esminis sisteminis skirtumas yra tai, kad, nustatant ginklų apyvartos reikalavimus, kolegialiai veikia daugiau institucijų. Nors nacionalinė teisė Lietuvoje ir nedraudžia institucijoms tarpusavyje derinti rengiamų teisės aktų, šiuo metu pagrindinė atsakomybė už ginklų licencijavimo ir kontrolės srities politiką tenka Vidaus reikalų ministerijai ir jai pavaldžioms institucijoms. Siūlytina tobulinti šią situaciją, numatant institucijų funkcijas ginklų licencijavimo ir kontrolės srityje.

Pastebėtina, kad ginklų licencijavimas ir kontrolė plačiaja prasme apima teisinius santykius, reguliuojamus ne tik GIŠKĮ, bet ir Lietuvos Respublikos strateginių prekių kontrolės įstatyme, todėl institucijų funkcijas, susijusias su ginklų licencijavimo ir kontrolės srities politikos formavimu, siūloma numatyti GSPĮ projekte. Kartu pažymėtina, kad, rengiant Įstatymų projektus, kaip alternatyva buvo svarstoma galimybė visą su ginklais susijusį reguliavimą perkelti į GSPĮ projektą, tačiau, įvertinus tai, kad įstatymų lygmens reguliavimas reikšmingai nesikeistų, vadovaujantis teisėkūros tikslingumo ir efektyvumo principais, priimtas sprendimas iš esmės nekeisti teisinės sistemos, bet ją tobulinti.

Vidaus reikalų ministerija iš esmės jau dabar formuoja ginklų licencijavimo ir kontrolės srities politiką ir atlieka šių produktų licencijavimo ir kontrolės srities teisinio reguliavimo peržiūrą, todėl tokią funkciją siūloma numatyti ir GSPĮ projekte.

Atsižvelgiant į Ekonomikos ir inovacijų ministerijos vaidmenį, numatytą Strateginių prekių kontrolės įstatymo 5 straipsnyje, GSPĮ projekte siūloma numatyti funkciją dėl karinės įrangos eksporto, importo, tranzito, siuntimo Europos Sąjungoje, įvežimo, tarpininkavimo licencijavimo ir kontrolės srities politikos formavimo.

Krašto apsaugos ministerijai, atsižvelgiant į poreikį GIŠKĮ įgyvendinamuosiuose teisės aktuose nustatyti reguliavimą labiau atitinkančią ginkluotųjų pajėgų naudojamiems ginklams būdingą specifiką, GSPĮ projekte numatoma funkcija teikti siūlymus ir ekspertinę nuomonę dėl karinei įrangai priskirtinų ginklų licencijavimo ir kontrolės. Tokiu būdu GIŠKĮ numatyta tvarka tvirtinant įstatymą įgyvendinančius teisės aktus, susijusius su ginklų licencijavimu ir kontrole, Krašto apsaugos ministerija įgytų prievolę dalyvauti rengiant šiuos teisės aktus ir taip padėti užtikrinti, kad juose numatomas reguliavimas atitiktų karinei įrangai būdingą specifiką.

Atitinkamai siūloma tikslinti ir GIŠKĮ 21 straipsnio 2 dalies 7 punktą, numatant kriterijus, kuriais vadovaujantis turėtų būti nustatomi reikalavimai patalpoms, kuriose būtų laikomi ginklai:

1) atsižvelgiant į ginklų kategoriją – tokiu būdu užtikrinant, kad reikalavimai ginklams būtų diferencijuojami atsižvelgiant tiek į ginklų pavojingumą, tiek į kitas specifines ginklų savybes (dydį, sudėtinės dalis ir kt.);

2) atsižvelgiant į vykdomą veiklą – tokiu būdu užtikrinant, kad reikalavimai ginklams būtų diferencijuojami pagal vykdomą veiklą (kūrimą, gamybą, prekybą, laikymą, sandėliavimą ir kt.), nes ne visos veiklos su ginklais yra vienodai pavojingos ir ne visada taikytini vienodai griežti reikalavimai.

Pastebėtina, kad GIŠKĮ yra reguliuojama tik ūkinė veikla, susijusi su ginklų gamyba, importu, eksportu, vežimu, prekyba, taisymu, perdirbimu, tirų ir šaudyklų eksploatavimu ir nuoma, tačiau nereguluojama veikla, susijusi su ginklų kūrimu. Priklausomai nuo ginklo kūrimo etapo, tam tikrame etape baigtas objektas dar nebūtų laikomas ginklu, tačiau praktiškai šiuos etapus sunku atskirti – asmenys, užsiimančys moksliniais tyrimais ir eksperimentine plėtra, yra priversti nuo pat pradinio kūrybos etapo atitikti visus GIŠKĮ pagrindu kylančius reikalavimus, priešingu atveju padidėja rizika užsitraukti teisinę atsakomybę už neteisėtą disponavimą ginklu. Siekiant palengvinti šią situaciją, GSPĮ projekto 3 straipsnyje siūloma numatyti pareigą atliekant mokslinius tyrimus ir eksperimentinę veiklą, susijusią su ginklų kūrimu, apimančiu ginklų, ginklų priedėlių ir šaudmenų, jų dalių projektavimą, aprašymų, techninių specifikacijų, brėžinių rengimą, vienetinių gabaritinių

maketų, kuriuose nėra panaudota tikrų ginklų, ginklų priedėlių, šaudmenų dalių, gamybą, Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytomis sąlygomis užtikrinti kuriamų ginklų, ginklų priedėlių ir šaudmenų, jų dalių apskaitą, apsaugą ir kontrolę. Numatoma, kad Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos tvirtinamomis sąlygomis būtų nustatoma:

1) kokiuose ginklo kūrimo etapuose (pvz., brėžinių rengimo, maketų gamybos) atsiranda tam tikri ginklų laikymo, apskaitos ir kt. reikalavimai;

2) pareiga perduoti informaciją apie kuriamą objektą, kuris galėtų būti laikomas ginklu, prieš pradedant jo surinkimą, taip sukuriant galimybę valstybės institucijoms iš anksto įvertinti kuriamą objektą ir galimas rizikas.

Atkreiptinas dėmesys, kad atliekamų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtos, susijusios su ginklų kūrimu, metu taikomų kuriamų ginklų apskaitos, apsaugos ir kontrolės sąlygų nustatymas nėra GIŠKĮ reguliavimo dalykas, nes šiose sąlygose būtų reguliuojami objektai, dar nelaikomi ginklais. Atsižvelgiant į tai, taip pat į GSPĮ projekte numatytą įstatymo tikslą, pareiga tvirtinti nurodytas sąlygas siūloma numatyti GSPĮ projekte.

GIŠKĮ 21 straipsnio 2 dalies 9 punkte, 24 straipsnio 3 dalies 5 punkte, 25 straipsnio 10 dalies 8 punkte siūloma atsisakyti formuluotės *apskaitos žurnalai*. Tai yra perteklinė nuostata, nes GIŠKĮ 21 straipsnio 2 dalies 9 punkte tame pačiame kontekste jau kalbama apie *apskaitos dokumentus*, be to, formuluotė *apskaitos žurnalai* primena popierinių dokumentų turėjimą, nors turėtų būti skatinama skaitmenizuota apskaita.

GIŠKĮ 39 straipsnio 2 dalyje siūloma numatyti galimybę visų A kategorijos ginklų parodas organizuoti ne tik specialiojo statuso subjektams, bet ir šių ginklų gamintojams dėl jų gaminamų ginklų. Atsižvelgiant į tai, kad ginklų gamintojai jau turi teisę disponuoti gaminamais A kategorijos ginklais, draudimas organizuoti gaminamų ginklų parodas yra perteklinė ir veiklą ribojanti priemonė. Be to, siekiant atitikti rinkoje esantį poreikį organizuoti didelio masto tarptautines ir vietinės pramonės gynybos parodas, kuriose dalyvautų skirtingų šalių ir skirtingų kompanijų ginklų, ginklų priedėlių, šaudmenų, jų dalių gamintojai, taip pat siūloma numatyti galimybę A kategorijos ginklų parodas organizuoti ir gynybos ir saugumo pramonės srityje veikiančioms asociacijoms, kurios turi leidimą laikyti ginklus. Numatoma, kad tiek ginklų gamintojai, tiek asociacijos, prieš organizuodami nurodytas parodas, turėtų su policijos įstaiga suderinti parodos apsaugos organizavimo tvarką, kuri būtų taikoma kiekvienai konkrečiai parodai.

GIŠKĮ 43 straipsnio 3 dalyje nustatoma galimybė asmenims neperduoti jų turimų ginklų sunaikinti Vyriausybės įgaliotai institucijai, bet Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos numatytais atvejais ir tvarka, kai dėl specifinių ginklų savybių yra netikslingas jų perdavimas, sunaikinti juos patiems, dalyvaujant Vyriausybės įgaliotos institucijos atstovams. Tokiu reguliavimu siekiama išvengti situacijų, kai dėl per didelių ginklų gabaritų ar kitų priežasčių, susijusių su ginklų specifika, ginklų perdavimas sunaikinti tampa neproporcingai sudėtinga procedūra.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Įstatymų projektais siekiama skatinti inovacijas ir investicijas į gynybos ir saugumo pramonę, didinti gynybos ir saugumo pramonės konkurencingumą, sudaryti palankias valstybės ginkluotųjų pajėgų aprūpinimo, jų plėtos ir nepriklausomumo nuo išorinių veiksnių sąlygas.

Poveikis viešajam administravimui. GSPĮ projektas sudarys prielaidas daryti teigiamą įtaką viešojo valdymo procesams: leis pagreitinti valdymo sprendimų priėmimą ir įgyvendinimą, užtikrins efektyvesnę gynybos ir saugumo pramonės politikos koordinavimą ir strateginį valdymą. Taip pat sudarys prielaidas didinti valdymo procesų skaidrumą ir atvirumą – Tarybos suformavimas, jos nuolatinė veikla sudarys sąlygas visuomenei dalyvauti viešojo valdymo procesuose (formuojant ir įgyvendinant gynybos ir saugumo pramonės politiką). Įgyvendinant projektus, iš valstybės institucijų atstovų (gynybos ir saugumo pramonės politiką formuojančių, dalyvaujančių formuojant ir įgyvendinančių institucijų ir įstaigų) bus sudaryta Taryba, tačiau papildomų žmogiškųjų išteklių tai nepareikalaus.

Poveikis ekonomikai. Planuojamas teigiamas poveikis valstybės ekonomikai dėl sukurto inovacijų ir investicijų gynybos ir saugumo pramonės srityje skatinimui palankesnio teisinio reguliavimo. Prie teigiamo poveikio ekonomikai priskirtinas inovatyvios produkcijos augimas, eksporto, ypač pažangių technologijų gynybos ir saugumo srityje, augimas. Sudaromos sąlygos ginklų gamintojams organizuoti savo pagamintų A kategorijos ginklų parodas, kurios taip pat prisideda prie gynybos ir saugumo pramonės vystymo, Lietuvos gynybos ir saugumo pramonės įmonių žinomumo, eksporto galimybių didinimo.

Ilgalaikis ir tvarus valstybės ekonomikos augimas, aukštas produktyvumo lygis gali būti užtikrintas aktyviai plėtojant inovacijas kuriantį verslą. Atsižvelgiant į inovacinės veiklos reikšmę ekonomikai ir į kompleksinį, strateginį jos pobūdį, valstybės parama plėtojant ir aktyvinant inovacijas gynybos ir saugumo srityje yra ne tik galima, bet ir būtina.

Įstatymų projektais sudaromos palankios sąlygos mokslo plėtrai gynybos ir saugumo srityje, numatant aiškesnį ir paprastesnį mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros, susijusios su ginklų kūrimu, metu kuriamų ginklų apskaitos, apsaugos ir kontrolės reglamentavimą. Taip pat numatomos finansavimo priemonės, kurios leis efektyviau skatinti gynybos ir saugumo srities inovatyvių produktų kūrimą. Tai verslo subjektams leis sukurti gerokai daugiau inovatyvių produktų ir taip padidinti konkurencingumą.

Poveikis konkurencijai. Įstatymų projektais būtų kuriamos palankios sąlygos plėtoti esamas gynybos ir saugumo pramonės įmones ir steigti naujas. Įstatymų projektais nesudaromos sąlygos riboti ūkio subjektų, veikiančių gynybos ir saugumo pramonės srityje, skaičius.

GIŠKĮ projektu ir siekiamais pakeitimais sudaromos prielaidos mažinti ūkio subjektų įėjimo į rinką netiesiogines sąnaudas (persvarstant neproporcingai didelius ginklų gamybai, laikymui ir kt. susijusiai veiklai keliamus reikalavimus). Taip pat GIŠKĮ projektu panaikinami ribojimai ūkio subjektų galimybei konkuruoti – sudaromos sąlygos A kategorijos ginklų gamintojams organizuoti savo gaminamų ginklų parodas, taip sudarant sąlygas reklamuoti savo prekes, naujiems ūkio subjektams tapti žinomiems.

Įtvirtinus pramoninį bendradarbiavimą taip pat sudaromos sąlygos Lietuvoje veikiančioms įmonėms konkuruoti dėl dalies sutartinių išpareigojimų vykdymo atliekant ginkluotųjų pajėgų pirkimus (užsienio tiekėjai rinkęsi Lietuvoje veikiančias įmones). Kad numatomas pramoninis bendradarbiavimas neiškreiptų vidaus rinkos, numatomas atitinkamas mechanizmas dėl pramoninio bendradarbiavimo sąlygų nustatymo tik išigyjant karinės įrangos, o kiekvienas pramoninio bendradarbiavimo atvejis bus vertinamas daromo poveikio konkurencijai aspektu.

VPAGSSI projektu numatoma galimybė netaikyti viešųjų pirkimų reikalavimų išskirtiniais atvejais ir siekiant apsaugoti gyvybinius nacionalinio saugumo interesus. Kadangi išimtis galima tik siauroje srityje – karinės įrangos pirkimų atveju, neigiamo poveikio bendrai rinkai nenumatoma. Pažymėtina ir tai, kad toks išimties nustatymas atitinka pirminės Europos Sąjungos teisės nuostatas, tai yra daroma pagrįstai ir tik tokia apimtimi, kokia yra būtina pasiekti projekto tikslams – gyvybiniams nacionalinio saugumo interesams apsaugoti išigyjant karinę įrangą.

Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimti įstatymai kriminogeninei situacijai įtakos neturės. Parengta Įstatymų projektų antikorupcinio vertinimo pažyma.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Priimtų Įstatymo projektų nuostatos turės teigiamos įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai, nes:

1) atsiradus motyvacinėms (ekonominėms) paskatoms, bus išnaudotas esamas ir būsimas mokslo ir verslo potencialas, jo sukurtos mokslo žinios bus paverčiamos naujais paklausiais pramonės produktais, t. y. bus pasiekta apčiuopiama ekonominė nauda, didinanti valstybės konkurencingumą;

2) inovatyvus verslas, veikiantis gynybos ir saugumo pramonės srityje, gaus aiškiai apibrėžtą (skaidrią) ir tikslingą valstybės paramą naujų produktų kūrimui ir jų pritaikymui Lietuvos kariuomenės poreikiams.

Įstatymų projektais nustatomas palankesnis verslui reguliavimas, palyginti su esama padėtimi. GIŠKĮ projektu sudaromos prielaidos mažinti administracinę naštą verslo subjektams, atsisakant perteklinio reglamentavimo, nustatant aiškesnius ir paprastesnius ginklų apsaugos, apskaitos ir kontrolės reikalavimus atsižvelgiant į ginklų kategorijas, verslo subjektų vykdomą veiklą. Taip pat lengvinamos ginklų sunaikinimo veiklos vykdymo sąlygos.

Pagal pakeistą teisinį reguliavimą Lietuvos gynybos pramonės įmonės bus įtraukiamos į vykdomus nacionalinius ir tarptautinius pirkimus, skirtus Lietuvos kariuomenei aprūpinti, o tai paskatins įmonių plėtrą.

8. Ar Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymų projektai įgyvendina Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatas – skatinti gynybos inovacijas ir tiriamąją veiklą, gynybos pramonės, mokslinių tyrimų ir inovacijų gynybos srityje plėtrą, diegti inovatyvias technologijas ir sprendimus nacionalinio saugumo ir gynybos srityje, didinti paramą Lietuvos gynybos pramonei ir tyrimams, taip pat mokslinei ir akademiniai veiklai, skatinti Lietuvos gynybos pramonės įmones įsitraukti į vykdomus nacionalinius ir tarptautinius pirkimus.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Įstatymų projektų paketas teikiamas, siekiant sisteminių pakeitimų teisinėje sistemoje, todėl nereikės keisti kitų įstatymų.

10. Ar Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o Įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Ar Įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymų projektai neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams.

12. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Vyriausybė ar jos įgaliota (-os) institucija (-os) iki įstatymų įsigaliojimo turės patvirtinti:

1) pramoninio bendradarbiavimo vykdymo tvarką, pramoninio bendradarbiavimo priemonių svarbos ginkluotės, karinės technikos ar kitos įrangos bei technologijų srities vystymui įverčius ir standartines pramoninio bendradarbiavimo sutarties sąlygas;

2) ginkluotės, karinės technikos ir kitos įrangos bei technologijų, svarbių prioritetiniams kariuomenės pajėgumams vystyti, sąrašą;

3) atliekamų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtos, susijusios su ginklų, ginklų priedėlių ir šaudmenų, jų dalių kūrimu, metu taikomas kuriamų ginklų, ginklų priedėlių ir šaudmenų, jų dalių apskaitos, apsaugos ir kontrolės sąlygas;

4) pramoninio bendradarbiavimo vykdymo įtakos konkurencijos sąlygoms vidaus rinkoje vertinimo tvarką.

Krašto apsaugos ministras iki įstatymų įsigaliojimo turėtų patvirtinti:

1) pramoninio bendradarbiavimo atitikties Gynybos ir saugumo pramonės įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1–4, 6 ir 7 punktuose nurodytoms sąlygoms vertinimo tvarką;

2) valstybės užsakymų inicijavimo ir vykdymo sąlygas bei tvarką;

3) Tarybos darbo reglamentą, institucinę ir personalinę sudėtį.

Taip pat numatoma šių teisės aktų peržiūra:

1) Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. liepos 31 d. nutarimo Nr. 808 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymą“;

2) Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. kovo 24 d. nutarimo Nr. 330 „Dėl ministrams pavedamų valdymo sričių“;

3) Lietuvos policijos generalinio komisaro 2011 m. vasario 28 d. įsakymo Nr. 5-V-166 „Dėl Europos fizinių ir Europos juridinių asmenų ginklų ir šaudmenų civilinės apyvartos tvarkos aprašo patvirtinimo“;

4) Lietuvos policijos generalinio komisaro 2011 m. kovo 3 d. įsakymo Nr. 5-V-180 „Dėl Ginklų, ginklų priedėlių, šaudmenų, jų dalių laikymo, saugojimo ir laikino saugojimo reikalavimų patvirtinimo“.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymų projektams įgyvendinti papildomų valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų nereikės.

14. Rengiant Įstatymų projektus gauti specialistų vertinimai ir išvados

Rengiant Įstatymų projektus negauta specialistų vertinimų.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno *Eurovoc* terminus, temas bei sritis

Gynybos ir saugumo pramonė, pramoninis bendradarbiavimas, karinė įranga.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.
